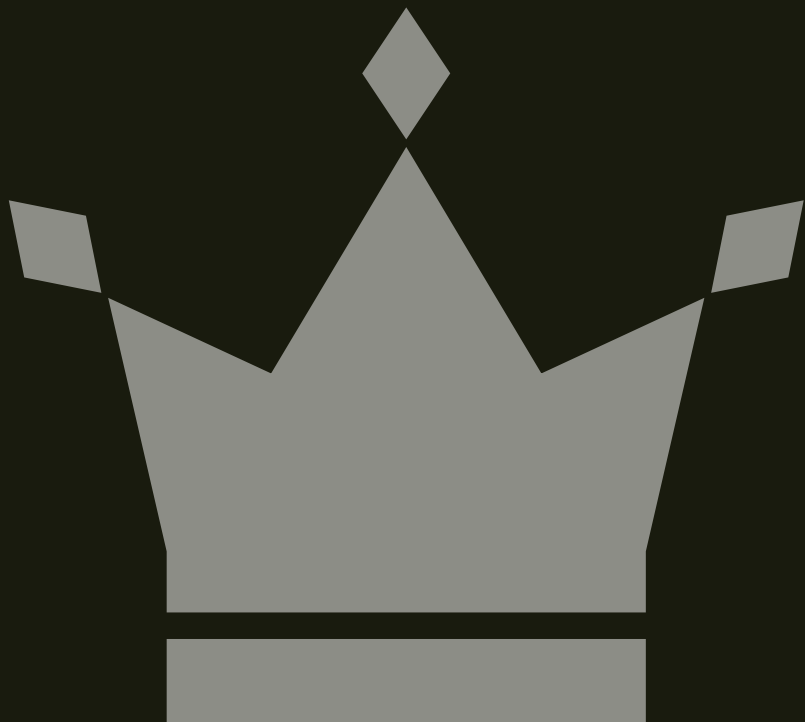

**PRZEDSTAWIENIE POJĘCIA
SUWERENNOŚCI NA PODSTAWIE
KONSTYTUCJI RP Z DNIA 02 KWIETNIA
1997 ROKU.**

1. CZYM JEST SUWERENNOŚĆ?

Pojęcie suwerenności odnosi się do zdolności do niezależnego i samodzielnego sprawowania władzy politycznej na określonym terytorium, grupą osób lub samym sobą.

Terminem tym **jako pierwszy** posłużył się francuski prawnik, teoretyk **Jean Bodin w 1576 roku**, w celu opisanie prawa monarchy do samodzielnego i wyłącznego sprawowania władzy wykonawczej i ustawodawczej. Od tego czasu w zasadzie rozumienie tego terminu uległo pewnej ewolucji. Obecnie suwerenność rozumiana jest jako możliwość niezależnego, samodzielnego pełnienia władzy politycznej na terenie państwa.

Wyróżniamy bowiem dwa aspekty suwerenności. Jest to suwerenność **zewnętrzna i wewnętrzna**.

A) ASPEKT SUWERENNOŚCI ZEWNĘTRZNEJ.

Suwerenność zewnętrzna polega w głównej mierze na niezależności i swobodzie w decydowaniu o państwie, żadne inne państwo nie ma wpływu na kształt polityki realizowanej na terytorium RP.

Aspekt ten gwarantuje, iż państwo suwerenne jest niezależne od polityki i działań innych państw podczas podejmowania kluczowych decyzji.

Suwerenność zewnętrzna zapewnia brak możliwości wpłynięcia na suwerenne państwo za pośrednictwem organizacji międzynarodowych, jak również sojuszy politycznych.

B) Aspekt suwerenności wewnętrznej.

- Suwerenność wewnętrzna polega na tym, że władza sama może decydować o zakresie swojego działania. Władza państwowa jest niezależna od organizacji działających na terytorium państwa, jak na przykład organizacje pozarządowe lub krajowe organizacje związków zawodowych.
- Suwerenność ta przejawia się głównie w samodzielnym, niezależnym decydowaniu o funkcjonowaniu struktur wewnętrznych własnego państwa przez władzę państwową. Władza państwowa to władza zwierzchnia na terytorium państwa, władze żadnej innej struktury, organizacji działających na terenie kraju nie mają prawa decydować za nią o zakresie jej działania.

T. Łoś-Nowak syntezuje pojęcie suwerenności państwa jako jeden z jego atrybutów, obok terytorium, ludności i władzy (trójelementowa definicja państwa Jelinka). Atrybut ten umożliwia wyodrębnienie państwa spośród innych podmiotów prawa międzynarodowego – np. międzynarodowych organizacji. Na suwerenność składać ma się samowładność i całowładność. „Samowładność to prawna niezależność od innego podmiotu prawa międzynarodowego, całowładność zaś (przejawiająca się w idei zwierzchnictwa terytorialnego) to zdolność do regulowania wszystkich spraw i zadań w obrębie terytorium państwowego na zasadzie całkowitej wyłączności kompetencji. Takie rozumienie suwerenności zawiera w sobie domniemanie, że władza państwowa jest władzą najwyższą, nie podlegającą żadnej innej płynącej z zewnątrz, ograniczonej co najwyżej zasadami prawa międzynarodowego.”⁵ Suwerenność państwa utożsamiana jest więc z kategorią podmiotu prawa międzynarodowego, a ta z kolei oznacza zdolność prawną i zdolność do działania (taki podział podmiotowości przyjęto na gruncie prawa cywilnego). „Odpowiednio do tego rozróżnia się zdolność prawnomiędzynarodową, a więc zdolność do posiadania praw i obowiązków międzynarodowych, oraz zdolność do czynności prawnomiędzynarodowych, czyli zdolność do nabywania praw i zaciągania zobowiązań międzynarodowych w drodze własnego działania.”

2. ZASADA SUWERENNOŚCI NARODU.

Zasada suwerenności Narodu została wyartukułowana w Konstytucji RP z 2 kwietnia 1997r. Zasada ta została wyrażona w art. 4 ustępie 1 i 2 ustawy. Artykuł ten brzmi następująco:

Art. 4. [Zasada suwerenności Narodu; formy sprawowania władzy]

1.

Władza zwierzchnia w Rzeczypospolitej Polskiej należy do Narodu.

2.

Naród sprawuje władzę przez swoich przedstawicieli lub bezpośrednio.

Artykuł 4 ust. 1 Konstytucji posługuje się pojęciem Narodu. Naród to wspólnota wszystkich obywateli. Wyrażone pojęcie Narodu w art. 4 ust.1 Konstytucji ma **charakter polityczny**, na co wskazuje jednoznacznie preambuła Konstytucji „my, Naród Polski- wszyscy obywatele Rzeczypospolitej”. Stwierdzenie to w pełni zostało poparte wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego (wyrok z dnia 31 maja 2004r. sygn. akt K 15/04), który w uzasadnieniu wskazał, iż Konstytucja posługuje się pojęciem Narodu w sensie politycznym, a nie etnicznym i w rozumieniu norm konstytucyjnych, u podstaw których uległo sformułowanie preambuły do ustawy zasadniczej stwierdzające, że pojęcie Narodu określa wspólnotę, którą tworzą obywatele Rzeczypospolitej.

Art. 4 Konstytucji wyraża również **zasadę zwierzchnictwa Narodu**, której treścią jest uznanie samej woli Narodu jako jedyne źródła władzy i sposobu legitymizowania sprawowania władzy. Oznacza to, że źródłem władzy w RP nie może być jednostka, organizacja ani grupa społeczna.

Zasada zwierzchnictwa Narodu jest też określana mianem zasady suwerenności Narodu i równocześnie zestawiana z zasadą suwerenności państwa. Zasada suwerenności państwa opiera się na założeniu, że suweren może współpracować z innymi państwami i organizacjami ponadnarodowymi, ponieważ władza zwierzchnia należy głównie do Narodu i nie może być dzielona z innymi podmiotami.

W art. 4 ust. 2 ustawa zasadnicza wskazuje na tak zwane podstawowe formy sprawowania władzy zwierzchniej- co odnosi się bezpośrednio do pojęcia suwerenności Narodu. Na pierwszym miejscu wymienione jest bowiem nie bez przyczyny sprawowanie władzy przez **przedstawicieli**, zaś na miejscu drugim znajduje się sprawowanie tej władzy przez **Naród**. Sprawowanie władzy w formach demokracji bezpośredniej uzależnione jest od decyzji organów przedstawicielskich. Zasadę stanowi sprawowanie władzy przez przedstawicieli, natomiast sprawowanie władzy przez Naród ma charakter uzupełniający- (wyrok TK z dnia 20 lipca 2011r. Sygn. akt K 9/11).

3. Demokracja jako forma wykonywania władzy zwierzchniej przez Naród.

■ **Bezpośrednia** - to przykład suwerenności ludu sprawowanej bezpośrednio np.:

- weto ludowe

- Referendum

■ **Pośrednia (przedstawicielska)** - to przykład suwerenności ludu sprawowanej pośrednio (przez przedstawicieli).

Ustawa z dnia 14 marca 2003r., o referendum ogólnokrajowym

Dz.U.2020.851

Art. 2. 1. Obywatele polscy, w drodze głosowania, wyrażają swoją wolę co do sposobu rozstrzygnięcia sprawy poddanej pod referendum. 2. Referendum polega na udzieleniu na urzędowej karcie do głosowania pozytywnej lub negatywnej odpowiedzi na postawione pytanie albo pytania lub na dokonaniu wyboru między zaproponowanymi wariantami rozwiązań.

Art. 4. 1. Referendum wyznacza się na dzień wolny od pracy. 2. Głosowanie w referendum może być przeprowadzone w ciągu jednego albo dwóch dni. 3. Jeżeli głosowanie w referendum przeprowadza się w ciągu dwóch dni, termin głosowania określa się na dzień wolny od pracy oraz dzień go poprzedzający.

REFERENDUM PRZEPROWADZAJĄ:

- Państwowa Komisja Wyborcza
- Komisarze Wyborczy
- Obwodowe Komisje do Spraw Referendum

4. Referendum ogólnokrajowe

- Art. 125. Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej [Referendum ogólnokrajowe]
- 1.W sprawach o szczególnym znaczeniu dla państwa może być przeprowadzone referendum ogólnokrajowe.
- 2.Referendum ogólnokrajowe ma prawo zarządzić Sejm bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów lub Prezydent Rzeczypospolitej za zgodą Senatu wyrażoną bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby senatorów.
- 3.Jeżeli w referendum ogólnokrajowym wzięło udział więcej niż połowa uprawnionych do głosowania, wynik referendum jest wiążący.
- 4.Ważność referendum ogólnokrajowego oraz referendum, o którym mowa w art. 235 ust. 6, stwierdza Sąd Najwyższy.
- 5.Zasady i tryb przeprowadzania referendum określa ustawa.

- Art. 33. 1. Przeciwno ważności referendum może być wniesiony protest ze względu na zarzut dopuszczenia się przestępstwa przeciwko referendum lub naruszenia przepisów niniejszej ustawy dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyniku referendum. 2. Jeżeli podstawę protestu stanowi zarzut popełnienia przestępstwa przeciwko referendum lub naruszenia przez Państwową Komisję Wyborczą przepisów niniejszej ustawy dotyczących ustalenia wyników głosowania lub wyniku referendum, może go wnieść każda osoba uprawniona do udziału w referendum. 3. Protest przeciwko ważności referendum z powodu naruszenia przepisów niniejszej ustawy dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania w obwodzie lub przez komisarza wyborczego może wnieść osoba, której nazwisko w dniu głosowania było umieszczone w spisie osób uprawnionych do udziału w referendum odpowiednio w tym obwodzie głosowania lub na obszarze objętym właściwością komisarza wyborczego. 4. Prawo wniesienia protestu przysługuje również przewodniczącemu komisji obwodowej, podmiotowi uprawnionemu, o którym mowa w art. 48, lub upoważnionej przez niego osobie.
- Art. 34. 1. Protest wnosi się do Sądu Najwyższego na piśmie w terminie 7 dni od dnia ogłoszenia wyniku referendum przez Państwową Komisję Wyborczą w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej. 2. Do warunków i trybu wnoszenia protestu oraz sposobu jego rozpatrywania i trybu podejmowania uchwały w tej sprawie przez Sąd Najwyższy stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy. Art.
- 35. Sąd Najwyższy w składzie całej Izby Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych rozstrzyga o ważności referendum, podejmując w tej sprawie uchwałę nie później niż w 60 dniu od dnia ogłoszenia wyniku referendum. Uchwałę o ważności referendum przedstawia się niezwłocznie Prezydentowi Rzeczypospolitej, Marszałkowi Sejmu, Marszałkowi Senatu i Prezesowi Rady Ministrów, ogłasza się w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej oraz przesyła Państwowej Komisji Wyborczej.

- Wynik wiążący występuje w sytuacji, w której w referendum wzięła udział więcej niż połowa uprawnionych do głosowania.
- Prezydent RP uzyskuje zgodę na ratyfikację umowy, jeżeli wynik wiążący oraz większość głosów ważnych jest oddana za pozytywną odpowiedź.
- Prezydent RP nie uzyskuje zgody na ratyfikację umowy, jeżeli wynik wiążący oraz większość głosów ważnych jest oddana za negatywną odpowiedź.
- art. 73 i 74 ustawy o referendum ogólnokrajowym.

Suwerenność Państwa a Narodu- to samo?

Suwerenność Narodu: zasada ta określa suwerena, a więc wskazuje tego, do kogo należy władza w państwie. Przyjęta w art. 4 ust. 1 Konstytucji formuła: Władza zwierzchnia w Rzeczypospolitej Polskiej należy do Narodu nawiązuje do koncepcji suwerenności, jaka ukształtowała się w doktrynie europejskiej na przełomie XVIII i XIX w. Wskazanie tej doktryny na Naród jako suwerena (a więc wyłączny podmiot najwyższej władzy w państwie) miało na początku znaczenie przede wszystkim negatywne. Chodziło bowiem o wyraźne podkreślenie, że suwerenem nie może być monarcha, niedopuszczalny ma być więc powrót do monarchii absolutnej. Także w dzisiejszej polskiej perspektywie nie można pomijać owego aspektu negatywnego: określenie Narodu jako podmiotu suwerenności oznacza odrzucenie koncepcji, zgodnie z którą podmiotem władzy może być jakaś klasa czy grupa społeczna - a przypomnijmy, że Konstytucja z 1952 r. głosiła, iż władza w PRL należy do ludu pracującego miast i wsi - partia polityczna czy jednostka. Nie może być tym samym grup społecznych czy kategorii obywateli, które mogłyby zostać postawione poza pojęciem Narodu.

- Suwerenność Państwa: oznacza zdolność państwa do samodzielnego decydowania o wszystkich dotyczących go sprawach i samodzielnego podejmowania wszystkich dotyczących go decyzji, co nawiązuje z kolei do negatywnych doświadczeń okresu PRL. Tak rozumiana suwerenność odnosi się więc do siatki pojęciowej prawa międzynarodowego i łączy się z sytuacją państwa w jego stosunkach zewnętrznych. Tym samym jest to zupełnie inne pojęcie niż suwerenność Narodu, które odnosi się do sposobu sprawowania władzy wewnątrz państwa, a więc do jego ustroju wewnętrznego.

ŹRÓDŁA:

- Remigiusz Rosicki "O suwerenności" : początki rozważań o suwerenności
- Banaszak B., „Prawo konstytucyjne”, Warszawa 2012 r.
- Banaszak B., „Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej: komentarz”, Warszawa 2012 r.
- Garlicki L., „Polskie prawo konstytucyjne: zarys wykładu”, Warszawa 2014 r.
- Prezentacja PRAWO KONSTYTUCYJNE SEMESTR ZIMOWY 2015/2016 mgr Anna Kuchciak.
- Wyrok TK z dnia 31 maja 2004r. sygn. akt K 15/04.
- Wyrok TK z dnia 20 lipca 2011r. Sygn. akt K 9/11.
- Konstytucja RP z 02 kwietnia 1997r., Dz.U. 1997 nr 78 poz. 483.

Prezentację przygotowały

Klaudia Bielak

Klaudia Dubicka

Uniwersytet Wrocławski

1 rok Prawa (studia niestacjonarne).